

Fauna in en om Noorwegen

Hoofdstuk VII: Bergen

De Noorse gebergten zijn waarschijnlijk door een breuk in een geweldig bergmassief ontstaan. De breuklijn vormt tegenwoordig de zeer steile westkust van het land, terwijl de bergen naar het oosten toe steeds lager worden. De gletsjers — die ruim 2 pct van de bodemoppervlakte innemen — slepen in de ijstijd de bergvlakten af en groeven diepe inhammen, die later fjorden en u-vormige dalen werden.

Onder de zoogdieren is de sneeuwhaas (N: hare) zeer algemeen. Deze

Noorwegen bezit nog steeds een aantal bruine beren (N: brun bjørn).

knaagdiersoort is met een bijna ongelooflijk weerstandsvermogen uitgerust en hij wordt in de meest onherbergzame oorden aangetroffen. zelfs tot aan de sneeuwgrens. De lichaamsbouw van de sneeuwhaas is kleiner dan van de gewone haas. Hoewel hij dus niet opvalt door een bijzonder indrukwekkend formaat — de totale lichaamslengte varieert van 52-60 cm — maakt hij toch een flinke indruk. Door de vaak waakzaam uitgestrekte oren — lengte 8-9 cm —, doen sneeuw hazen zich echter forser voor dan ze in werkelijkheid zijn. De lengte van de staart bedraagt 5-7 cm en het gewicht schommelt van 2 tot 5 kg.

Waar de sneeuwhaas rust — gewoonlijk overdag — krabbelt hij soms met de achterpoten een ondiep kuiltje, leger genaamd, op droge tegen de wind beschutte plaatsen in de rotsen en tussen grote stenen.

De dichte, wollige vacht heeft 's winters de typische sneeuw witte kleur, waardoor de sneeuwhaas zich in de natuur vrijwel onvindbaar kan maken (mimicry).

De Noorse vleermuis (N: nordisk flaggermus) uit de familie der gladneusvleermuizen is de enige gebergtevorm uit Noorwegen; komt plaatselijk voor tot aan de poolcirkel. In de provincies Telemark, Buskerud, Trysil en Finmark ziet men regelmatig de bruine beer (N: brun bjør). Dit grootste Noorse roofdier is roodbruin gekleurd en heeft zwarte voeten; een goed in het vlees zittend exemplaar weegt maximaal 300 kg. Omstreeks januari komen in het hol, waarin het wijfje zich alleen heeft teruggetrokken — na een draagtijd van ongeveer zeven maanden — de één tot vier jongen ter wereld, die de eerste maanden lichte halskragen dragen.

Een karakteristieke knaagdiersoort uit het hooggebergte is de berglemming (N: lemen). Berglemmingen zijn zeer bontgekleurde dieren. De dichte vacht heeft als grondkleur geelbruin, waarop donkerbruine vlekken afsteken; de onderzijde, de staart en de poten van dit knaagdier zijn zandkleurig geel. De berglemming heeft een lichaamslengte van ongeveer 14 cm en een kort staartje, dat ongeveer anderhalve centimeter lang is. Zij hebben een indrukwekkende eetlust; met vrijwel al het vegetatieve dat de fjelden — de Noorse hoogvlakten — hun kan bieden, nemen zij genoegen. Dit zijn grassen, zaden, mossen en korstmossen, bladeren, twijgjes, schors en wortelen.

Vogels en vissen

De avifauna is in de bergen uiteraard niet zo goed vertegenwoordigd als in de andere levensgebieden. Kenmerkende hoenderachtigen zijn auerhoen (N. storfugl) en sneeuw hoen (N: fjellrype). Vooral deze laatste soort is zeer algemeen bekend. Van de vinken nestelen sijs (N: grønnsisik) en barmsijs (N: gråsisik) voornamelijk in naaldbomen. Een overwegende standvogel

uit de familie der kraaiachtigen is de karakteristieke notenkraker (N: nøttekråke).

Uilen ontbreken ook hier niet. De kleinste Noorse en tevens Europese uilensoort, de dwerguil (N: spurveugle) en zijn iets grotere familielid, de ruigpootuil (N: perleugle) voelen zich hier best thuis.

Ook de steenarend (N: kongeørn) heeft hier zijn domein. Deze egaal

donkerbruine roofvogel bewoont eenzame rotshellingen in gebergten, waar hij grote nesten op uitspringende richels maakt.

Zalmachtigen, speciaal herkenbaar aan de achter de rugvin zittende zg. kleine vetvin zonder vinstralen, spelen in Noorwegen een grote rol. Alle inheemse soorten, waaronder zalm (N: laks) en forel (N: aure) houden van helder snelstromend water, die we in het hooggebergte wel kunnen vinden.

LITERATUUR:

- I. Norges Dyreliv. Uitg. J. W. Cappelen Forlag, Oslo.
Bind I: Pattedyr (Zoogdieren).
Bind II: Fugler (Vogels).
Bind III: Krypdyr, amfibier og fisker (Reptielen, amfibieën en vissen).
Bind IV: Hvirvelløse dyr (Ongewervelden).
- II: Dyreliv. Uitg. Den Norske Turistforening, Oslo.
Årbok 1958.
- III. Nomina Avium Europaeorum. Uitg. E. Munksgaard, Copenhagen.
- IV. Glossarium Europae Mammalium Terrestrialium. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg-Lutherstadt.

De berglemming (N: lemmus) een specifieke Noorse knaagdiersoort. Bekend zijn hun „trektochten”.

D. A. Vleugel

Vogelwaarnemingen bij den Haag in de strenge winter 1962/1963

De nachttrek en de strenge vorst

Wat het voorkomen van nachttrek betreft, bepaalde ik me noodgedwongen voornamelijk tot de lijsters. Deze trekken bij voorkeur 's nachts en zijn dan aan hun geluiden min of meer op naam te brengen. De eerste avonden van de derde vorstperiode, met name op 22 dec., zag ik na zonsondergang twee maal een merel in zee steken. Andere merels en ook koperwieken trokken parallel aan de kust. 's Avonds hoorde ik van 22 u. tot 22.10 u. waarnemend, één keer een „siet”-roep van een lijster. Op 24 dec. zag ik, omstreeks zonsondergang geruime tijd waarnemend, slechts één keer een merel in zee steken; er kwamen echter wel merels en andere lijsters uit zee terug. Ook vlogen sommige parallel aan de kust. Ook de avondtrek van andere soorten, die er de vorige avonden wel was, bv. van eenden en wulpen, bleef totaal achterwege met deze bittere koude, die vooral na zonsonder-